

Kulturförvaltningen, Västra Götalandsregionen
2025-05-28

Lättläst

Kartläggning av eventuella utbildningsbehov

Enkät om Lättläst

Arbetet med böcker på lättläst kan innebära olika utmaningar på biblioteken. Det kan till exempel handla om att förankra varför det är viktigt med lättläst, utmaningar som rör inköp och urval, frågor om hyllplaceringar och skyltning eller marknadsföring och kommunikation med olika målgrupper.

Under våren 2025 skickade enheten Bibliotek och litteratur inom Kulturförvaltningen ut en enkät till folkbiblioteken i regionen för att kartlägga utbildningsbehov. I denna rapport redovisas enkätsvaren som kommer att ligga till grund för fortsatta aktiviteter med start hösten 2025.

För mer information kontakta

Anna Hansson

anna.hansson@vgregion.se

Sara Tröen

sara.troen@vgregion.se

Åsa-Maria Berg Levinsson

asa-maria.berg.levinsson@vgregion.se

Örjan Hellström

orjan.hellstrom@vgregion.se

Vilka utmaningar har du att hantera? Vad skulle du vilja få belyst på en utbildningsdag?

Vår utmaning är mängden som efterfrågas och att man ofta vill kombinera ljud med text. Vår lösning i nuvarande har blivit att dela upp lättläst i 3 kategorier: Nivå 1–3 för romaner, Nivå 1-3 facklitteratur, Lättläst för Ny i Sverige (Allt utom grammatiken är inbakad i Nivåerna).

Det finns ett behov av lättlästa böcker för vuxna på olika språk, men att hitta LL på till exempel spanska/finska/arabiska etc känns svårt ibland. Var kan man hitta lättlästa böcker på andra språk än svenska?

Varför förlagen inte arbetar tillsammans och har samma nivåer.

Att inte de populäraste böckerna inte alltid blir tillgängliga som lättlästa beroende på för höga kostnader (ett exempel är De sju systrarna där vi har alla böcker utan den sista åttonde om Atlas, då förlaget hänvisar till för höga kostnader).

Böcker för funktionsnedsatta och böcker för nya svenskar (och böcker för människor som inte orkar läsa mycket i taget,) kan skilja sig åt rätt markant och de har olika behov. På små bibliotek kan man ofta behöva sätta dessa böcker ihop - blir det konsekvenser av detta och vilka i så fall?

Att hitta och jobba med de allra lättaste böckerna för personer med mycket lite/nästintill inget alls svenska-kunskaper (ej gått SFI/mycket lite SFI).

Skulle önska att det finns mer lättlästa böcker på parallella språk.

Dåligt utbud.

Faktaböcker på lättläst svenska.

Hjälp och tips om hur man kan arbeta med att nå ut med lättlästa böcker till relevanta målgrupper.

Vikten av lättläst

plus allt annat du skrev i inledningen.

Jag har utmaningar med att få personer att hitta till den/de hyllor där vi har lättläst för vuxna samt att jag har svårigheter med lärarna på SFI vill att eleverna ska läsa Augustpristagare (skönlitteratur) och då i ordinarie upplaga, inte den lättlästa varianten. Detta kan göra att de som kommer från SFI tycker att det blir för svårt. Jag skulle vilja ha mer fortbildning i marknadsföring + hur man kan motivera att de lättlästa varianterna är minst lika bra som de ordinarie.

Jag tycker det vore värdefullt med en genomgång kring hur man ska tänka kring nivåindelningar och målgrupper och hur dessa eventuellt ska delas in "på hyllan". Det vore också bra att få en liten genomgång om hur det går för den lättlästa litteraturen, om det finns någon grupp som särskilt uppskattar och använder den. Gärna bra exempel på aktiviteter och samverkan från andra. Vore kul att också få lite inspiration kring hur man kan lägga upp ett bokprat med en lättläst bok beroende på målgrupp.

När det släpps så pass lite böcker varje år kan det vara svårt att välja ut de som ska köpas in, det känns lätt som att när det är så få - varför inte bara köpa allt? Hade uppskattat lite tips på bloggar eller annat som tipsar om särskilt bra/populära lättlästa böcker, böcker som tidigare varit väldigt uppskattade och populära. samt som "bör " finnas representerat på avdelningen. Det skrivs lättläst om så många olika ämnen där vissa känns lite tagna från ingenstans - men de görs ju ofta med särskilda syften. Var kan man hålla sig à jour?

Vi har lite inte så mycket, och många läsare vill ha ord lista på slutet av boken.

Jag hade önskat att utgivningen av lättläst hade haft ett lite större fokus på gruppen äldre. Tycker att det är en utmaning att vara behjälplig med bra lättlästa högläsningböcker som passar på äldreboenden. Böcker som t ex Sköna maj av Eli Åhman Owetz, Kaktus Svensson av Martin Palmqvist, En naken karl av Johan Werkmäster etc har varit uppskattade, men det är svårt att hitta fler titlar i den takt som önskas.

Skulle önska tips kring marknadsföring/kommunikation till olika målgrupper. Hur gör vi för att nå ut om att resursen finns? Gärna tips hur vi kan tänka kring uppdelning inom lättläst-hyllan t.ex. olika svårighetsgrad, olika målgrupper.

Skytning/hyllplaceringar samt kommunikation med berörda målgrupper.

Det finns (minst) två olika målgrupper: funktionsnedsatta respektive personer med svenska som andraspråk. Innehållet är oftast riktat till målgruppen men böckerna står (på vårt bibliotek) blandat. Och även svårighetsgrad står blandat hos oss. Ska man dela upp för målgrupp och på nivå? Förstnämnda grupp frågar sällan efter böcker (kommer nog ofta i grupp med personal eller vårdnadshavare tror jag) medan vi får desto oftare frågor från invandrare som kan behöva hjälp att hitta bland böckerna. När vi har SFI-grupper når vi målgruppen, om inte har vi inga direkta kanaler. Vi har noterat att det på senare tid ges ut fler böcker med höga lix-tal. Vi har köpt en del men har inte kollat hur mycket de används. När de når målgruppen? Och vilken är målgruppen? Kanske bredare än de två ovan nämnda, att de är skrivna i ett större tillgänglighetsperspektiv? Ja, här några frågor som kan vara intressanta att få belysta.

Att organisera Lättlästhyllans medier på ett logiskt sätt så att alla som har behov av Lättläst kan hitta rätt ämne och svårighetsgrad.

Lättläst för vuxna med funktionsnedsättning och inte bara som ett verktyg för personer som lär sig svenska. Målgrupp åtminstone vi ofta missar hos oss. Hur ska vi börja tänka på dem, nå dem och rikta oss till dem, när vi i nuläget främst tänker på lättläst som något för personer med annat språk. Hur man bäst exponerar lättläst för de många olika målgrupper som använder det. Personer som studerar svenska är kanske inte intresserade av titlar som i första hand vänder sig till personer som har en intellektuell funktionsvariation till exempel.

Marknadsföring av hyllan, kommunikation med olika målgrupper.

Hur läsarna upplever lättläst, är det rätt typ av litteratur. En muntlig enkät hos dem som läst så att vi kan undersöka om en svårighetsgrad saknas.

Att nå ut till målgruppen (vuxna) som kan ha glädje av lättlästa böcker.

Dålig utgivning med för mycket klassiker och deckare.

Det är svårt att veta hur man ska tänka kring beståndet när man har ganska få utlån bland lättläst, och det är svårt att nå målgruppen. Det skulle vara intressant med mer input kring hur man bör tänka kring beståndet och inköp, samt tips på att nå ut med att det finns.

Jag köper inte in för barn/ungdom. Men jag tycker att det är svårt att bedöma vad som är LL bland barn-ungdomsböckerna. Förlagen kan ha klassat en bok som lättläst och så har boken svåra ord, svåra karaktärer långa meningar. Det verkar inte finnas någon konsekvens. För vuxens del är det lättare med nuvarande förlag. Förlaget Hedvig var svårbedömt på vuxen. Diskussion om poäng med att dela upp LL hyllan efter "målgrupp". Jag har valt att inte göra det. Jag tycker det är viktigt att föra ut LL litteraturen som boktips eller i bokcirkel. Det är inte helt säkert att den "säljer" sig själv. Önskemål om teman i böcker: Mer manlig icke heteronormativ kärlek. Mer böcker om medelålders/seniorer med intellektuell funktionsvariation. Mer farbröder och seniora män o böckerna utan att det handlar om olycklig ensamhet eller kärlek. Det är mycket kvinnor och män i böckerna. Och det är mycket feelgood känslor. Saknar mer spännvidd i teman och ämnen. Vikten av bra bearbetningar. En del bearbetningar blir fattiga och svårare att greppa.

Jag har stor erfarenhet av att arbeta med LL både inom bibliotek som bibliotekarie och som pedagog inom skolverksamhet med nyanlända och LSS-grupper. Problemet för mig är att LL ofta ses som något som är sämre eller ska gömmas undan till en hylla längst bort. Att få bra argument för att lyfta fram litteraturen och dess placering hade varit bra samt att prata om och hur vi kan nivågruppera texterna för att nå mera rätt speciellt för dem som är nya i språket. Jag tar starkt avstånd ifrån namn som funkishyllor och liknande som känns nedvärderande.

Skulle önska råd gällande marknadsföring av lättläst litteratur.

Urval gällande inköp, budgeten är begränsat, liksom antalen utlån. Vad ska prioriteras?

Vad är lix-tal? Om svårighetsgraderna på lättläst. Hur lättläst skrivs? Om förlag som ger ut lättläst. Om lättläst som begreppsdefinition. Om vilka grupper som kan ha användning för lättläst. Var ska lättläst placeras i biblioteklokalen? Om inköpsförslag av lättläst. Hur fungerar lättlästa bokcirklar? Vad finns det för fortutbildning i lättläst? Om tidningar och tidskrifter på lättläst. Om andra nyheter på lättläst. Om lättläst marknadsföring och skyltning.

Det skulle vara kul att få lite idéer och inspiration kring att jobba med lättläst litteratur som programaktivitet.

Det svåraste är att hitta ny litteratur att byta ut den gamla med. Finns många äldre böcker som är slitna som man inte kan gallra för att det inte finns liknande att köpa.

Bra sätt att exponera lättläst.

Behövs fler lättlästa böcker för SFI på nivå 1 och 2 (de lättaste) hos oss. Senaste åren sparsam utgivning av dessa.

Svår avdelning. Det är inte så många elever som går fram "frivilligt" och tittar på utbudet. Ev. har LL-böckerna en " stämpel " på sig. Vem vill skylta med att de väljer en lättläst bok?

På filialbiblioteket på landet funkar det bättre med lättläst, inte lika laddat att låna lättläst där. Man behöver marknadsföra och lyfta fram LL-böcker, men hur?

Inspiration hur andra gör.

Det är egentligen inget som är svårt med hanteringen av just lättläst, men det skulle vara intressant att utveckla och jobba mer med det på ett nytt sätt kanske.

En sak som kan vara lite utmanande är att de olika förlagen har olika nivåsättningar. Det är lite godtyckligt vad som passar vilken nivå på SFI. Men det är också skillnad på LL för nya i svenska och personer med funktionsnedsättning.

Det skulle hur som helst vara intressant med en utbildningsdag om LL :-)

Jag tycker att det är väldigt blandad nivå på litteraturens språkliga verkshöjd och skulle vilja ha erfarenhetsutbyte kring hur man förhåller sig till det i verksamheten och kanske även vid inköp.

Hur man marknadsför lättläst på bästa sätt och tips på aktiviteter förknippat med lättläst.

Hur man når ut med "hyllan" dvs beståndet.

Läsnivåer, speciellt när olika utgivare använder sig av olika skalor. Även hur man placerar och marknadsför bäst.

Mitt fokus när det gäller lättläst är vuxna personer som studerar svenska, antingen på egen hand eller på SFI/SVA. Det skulle vara intressant att höra hur andra som jobbar med samma målgrupp tänker när det gäller ämnen och innehåll på lättlästhyllan (skönlitteratur framför allt, men också faktaböcker som inte är kurslitteratur). Hur vi når fram med allt vi kan erbjuda är en annan viktig fråga - skyltning, bokprat med mera. Jag skulle gärna veta mera om hur man kan jobba med bokcirklar och shared reading, vilken nivå, vad som funkar och inte. Tack för att ni lyfter detta!

Svårt att veta skillnad på olika lättlästnivåer. När är lättläst användbart, förutom för barn? Hur arbetar men på ett kul sätt med lättläst för ungdomar?